

KOMMUNIKATIONSUTSKOTTETS BETÄNKANDE 19/2010 rd

Regeringens proposition med förslag till lag om temporärt tryggnade av de statliga farledstjänsterna

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 26 oktober 2010 en proposition med förslag till lag om temporärt tryggnade av de statliga farledstjänsterna (RP 213/2010 rd) till kommunikationsutskottet för beredning.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringsråd Pekka Kouhia, kommunikationsministeriet
- avdelningsstabsofficer Ahti Kurvinen, försvarsministeriet

- konkurrensråd Riitta Ryhänen, Konkurrensverket
- jurist Matti Eronen och direktör Rainer Mustaniemi, Trafikverket
- verkställande direktör Jari Partanen, Meritaito Ab.

Dessutom har skriftligt utlåtande lämnats av

- finansministeriet
- arbets- och näringsministeriet
- Finlands Näringsliv
- Finlands Maskinbefälsförbund
- Finlands Skeppsbefälsförbund
- Rederierna i Finland
- Vattenvägföreningen i Finland
- Finlands miljöcentral.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår en lag om temporärt tryggnade av de statliga farledstjänsterna.

Propositionen kompletterar den omorganisering av funktionerna inom sjöfarten som innebar att säkerhetsfunktionerna inom sjöfarten, de beställarfunktioner som gäller farleder och produktionen av tjänster skiljdes från varandra. Avsikten med propositionen är att trygga tillgången till de farledstjänster som staten behöver under en övergångsperiod åren 2011 och 2012 då marknaden för farledstjänsterna öppnas. Propositionen tryggar tillgången till farledstjänster i

hela landet och inom den arrenderade delen av Saima kanal.

Enligt förslaget kan Trafikverket under övergångsperioden ålägga Meritaito Ab, som bildats med stöd av lagen om ombildning av Sjöfartsverkets produktionsverksamhet till aktiebolag (875/2009), att tillhandahålla sjömättnings- och farledstjänster samt tjänster för drift och underhåll av kanaler. I förslaget fastställs också grunderna för bestämmande av den ersättning som ska betalas till bolaget med anledning av skyldigheten att tillhandahålla allmännyttiga tjänster.

Lagen avses gälla från och med den 1 januari 2011 till och med den 31 december 2012.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmän motivering

Sammantaget sett anser utskottet propositionen vara behövlig och ändamålsenlig. Utskottet tillstyrker lagförslaget med ändringar.

Genom lagen om ombildning av Sjöfartsverkets produktionsverksamhet till aktiebolag (875/2009) överfördes Sjöfartsverkets produktionsverksamhet den 1 januari 2010 på ett nytt aktiebolag. Bolagiseringen var en fortsättning på den interna separering av Sjöfartsverkets beställarfunktion och utförarfunktion där säkerhetsfunktionerna inom sjöfarten, de beställarfunktioner som gäller farleder och produktionen av tjänster skiljdes från varandra.

Enligt propositionen kan Meritaito Ab 2011 och 2012 åläggas att tillhandahålla sjömätning- och farledstjänster och tjänster för drift och underhåll av kanaler i hela landet och inom den arrenderade delen av Saima kanal till utgången av 2012. På detta sätt vill man försäkra sig om att tjänsterna i fråga finns tillgängliga. Men som det framgår av propositionen är det tänkt att stegvis öppna tjänsterna för konkurrens så att uppskattningsvis en tredjedel av entreprenadernas estimerade penningvärde konkurrensutsätts 2011 och två tredjedelar 2012. Från och med 2013 ska marknaden för tjänster för farledshållning vara öppen för konkurrens.

Den stegvisa öppningen för konkurrens innebär att marknaden öppnas under behärskade former och att tjänster finns att tillgå medan marknaden utvecklas. Enligt propositionsmotiven och information till utskottet ger övergångsperioden branschaktörerna och även Meritalo Ab möjlighet att förbättra sitt tjänsteutbud och bli effektivare, vilket är av vital betydelse för Meritaito Ab:s personal. Övergångsperioden ger också Trafikverket tillfälle att se över sina upphandlingsrutiner.

Från 2013 framåt tros behovet av farledstjänster och beställningsvolymerna ligga på nuvaran-

de nivå. För närvarande lär det finns ungefär tio företag på marknaden och antalet väntas växa något när marknaden väl öppnats för konkurrens. Det har framhållits för utskottet att bl.a. ökade miljökrav, inte minst i Östersjöområdet, kan leda till ny tjänsteefterfrågan.

Samarbete mellan ministerier då propositionen bereddes borgar för att lagförslaget uppfyller kraven i EU-lagstiftningen om konkurrens och statliga stöd.

Det är viktigt, understryker utskottet, att se till att farleds- och sjömätningstjänsterna även framöver håller hög nivå och att tillgången till tjänster är garanterad för att sjöfartssäkerheten inte ska äventyras. Det är också viktigt att Meritaito Ab:s funktioner och materiel för oljebekämpning utvecklas och underhålls, poängterar utskottet.

Upphandling av sjömätningstjänster

Enligt 2 § 2 mom. i förslaget ska Trafikverket också stegvis konkurrensutsätta sjömätningstjänsterna 2011 och 2012 så att marknaden är helt öppen för konkurrens från ingången av 2013.

Det har påpekats för utskottet att sjömätningen av vissa områden inom Finlands territorialvatten är i högsta grad relevant också för försvaret. Enligt propositionsmotiven är upphandling av sjömätning som äger relevans för försvaret sekretessbelagd upphandling enligt 7 § 1 mom. 1 punkten i lagen om offentlig upphandling (348/2007, nedan upphandlingslagen). I denna typ av upphandlingar iaktas förfaringsätt som avviker från de som gäller vid ordinarie upphandling.

I 7 § 1 mom. 1 punkten i upphandlingslagen står det att lagen inte tillämpas på upphandling som omfattas av sekretess eller vars genomförande förutsätter lagstadgade särskilda säkerhetsåtgärder, eller då detta krävs med hänsyn till

skyddet av centrala statliga säkerhetsintressen. I 24 § 10 punkten i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999, nedan offentlighetslagen) finns bestämmelser om sekretessbeläggning av myndighetshandlingar av försvarsrelaterade skäl. Upphandlingen av tjänster på försvars- och säkerhetsområdet regleras i direktiv 2009/81/EG om samordning av förfarandena vid tilldelning av vissa kontrakt för byggentreprenader, varor och tjänster av upphandlande myndigheter och enheter på försvars- och säkerhetsområdet.

Utskottet understryker att upphandlingar som med hänsyn till det militära försvaret eller annars är sekretessklassificerade inte blir offentliga i och med den föreslagna lagen. Upphandlingslagen kommer alltså i fortsättningen inte att tillämpas exempelvis på upphandling av sekretessbelagda sjömätningstjänster.

Dessutom finns det ett särskilt tillståndsförfarande för sjömätning i territorialövervakningslagen (755/2000). Den lagens krav och förfaranden måste följas när det gäller både offentliga och sekretessklassificerade upphandlingar som Trafikverket gör. Enligt 12 § i den lagen får på Finlands territorialvatten utredningar som gäller formen eller sammansättningen av eller strukturen hos havsbotten eller dess inre inte utan tillstånd företas med hjälp av geologiska eller geofysiska undersökningar, inte heller får havsbottens topografiska former mätas och registreras systematiskt. Således måste tillstånd sökas för sjömätning på Finlands territorialvatten och tillståndsmyndighet är då Huvudstaben. I 19 § 1 mom. i samma lag står det att tillstånd beviljas om verksamheten inte utsätter territorialövervakningen för risker eller om riskerna väsentligt kan minskas genom tillståndsbestämmelser. Enligt 2 mom. kan i tillståndet meddelas sådana bestämmelser om verksamheten och den utrust-

ning som används för den som är nödvändiga med tanke på territorialövervakningen och sökandens säkerhet samt om det område där verksamhet får bedrivas och om tidpunkten för verksamheten.

Det har framhållits för utskottet att det är absolut nödvändigt att som kriterium vid upphandling av sekretessbelagd sjömätning kan ställas att den aktör som utför mätningen och använder mätuppgifterna uppfyller kraven på hantering av sekretessbelagt material. Dessutom ska det i förekommande fall kunna krävas att de ska ha ingått ett säkerhetsavtal med den i territorialövervakningslagen nämnda tillståndsmyndigheten.

Också de försvarsrelaterade behoven kan tillgodoses genom bestämmelserna och procedurerna i upphandlingslagen, offentlighetslagen och territorialövervakningslagen. Det är ytterst viktigt, menar utskottet, att man under övergångsperioden vid övergången till konkurrensutsättning säkerställer att upphandlingen inte äventyrar beredskapen eller försvarsintressena. Utskottet föreslår ett uttalande om detta.

Detaljmotivering

3 §. Åläggande av skyldighet att tillhandahålla allmännyttiga tjänster. Utskottet föreslår att den felaktiga hänvisningen till artikel 4—6 korrigeras till artikel 4.

Utskottets förslag till beslut

Riksdagen

godkänner lagförslaget enligt propositionen men 3 § med ändringar (Utskottets ändringsförslag) och

godkänner ett uttalande (Utskottets förslag till uttalande).

Utskottets ändringsförslag

3 §

Åläggande av skyldighet att tillhandahålla allmännyttiga tjänster

Den skyldighet att tillhandahålla tjänster som avses i 2 § 1 mom. ska åläggas aktiebolaget i en handling av vilken ska framgå de uppgifter som

anges i artikel 4 (*utesl.*) kommissionens beslut 2005/842/EG om tillämpningen av artikel 86.2 i EG-fördraget på statligt stöd i form av ersättning för offentliga tjänster som beviljas vissa företag som fått i uppdrag att tillhandahålla tjänster av allmänt ekonomiskt intresse (*kommissionens beslut*).

Utskottets förslag till uttalande

Riksdagen förutsätter att man efter övergången till fri konkurrens ser till

att den samhälleliga beredskapen eller vitala försvarsintressen inte äventyras vid upphandling av sjömätningstjänster.

Helsingfors den 24 november 2010

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Martti Korhonen /vänst
vordf. Saara Karhu /sd
medl. Mikko Alatalo /cent
Leena Harkimo /saml
Kalle Jokinen /saml
Risto Kuisma /sd
Lauri Kähkönen /sd

Pentti Oinonen /saf
Markku Pakkanen /cent
Lyly Rajala /saml
Tero Rönni /sd
Janne Seurujärvi /cent
Anne-Mari Virolainen /saml.

Sekreterare var

utskottsråd Juha Perttula.